

Fotografie: Hester Foppen

ICCO en het bedrijfsleven

*Uitgangspunten en prioriteiten inzake
maatschappelijk verantwoord ondernemen
en samenwerking met bedrijven*

ICCO werkt aan een wereld waarin mensen in waardigheid en welzijn leven. Dit doen we samen met organisaties in het Zuiden en Noorden. Om een wereld zonder armoede en onrecht te bereiken moet de kennis, welvaart en macht in de wereld rechtvaardig verdeeld worden. Zowel overheden,

maatschappelijke organisaties als de private sector kunnen hier hun steentje aan bijdragen. ICCO werkt graag samen met bedrijven die zich hard maken voor een verantwoorde bedrijfsvoering en een duurzame keten én die willen bijdragen aan het realiseren van de millenniumdoelen.

Een voorbeeld: verduurzamen van fruit en groente uit Afrika

ICCO werkt al een aantal jaren samen met Albert Heijn (AH) rond de inkoop van Fair Trade fruit uit Afrika. Toen AH de grote stroom groente en fruit uit Afrika wilde gaan verduurzamen en de lokale gemeenschappen wilde gaan ondersteunen, zocht ze ook hiervoor de samenwerking met ICCO. Samen met Fair Match Support werd een samenwerking gestart.

AH richtte de Albert Heijn Foundation op waarmee community development projecten op het gebied van o.a. huisvesting, onderwijs, drinkwater en medische zorg gefinancierd worden. Deze projecten zijn gericht op de boeren en arbeiders die de groente en fruit voor Albert Heijn produceren, hun familie en de directe leefomgeving. Denk bijvoorbeeld aan kinderopvang voor de arbeiders of een watervoorziening voor de gemeenschap waar veel arbeiders wonen.

Bovendien zetten de drie partijen zich in om de productie van groente en fruit in Afrika voor AH te laten voldoen aan internationaal geaccepteerde sociale basisnormen. Ook worden kleine boeren ondersteund zodat ze hun groente en fruit aan Afrikaanse leveranciers of aanvoerketens van Albert Heijn kunnen gaan leveren. ICCO helpt Albert Heijn bij de ontwikkeling van de Albert Heijn Foundation en het beheer van de fondsen. ICCO en Fair Match Support begeleiden de projecten en verbeteringstrajecten in Afrika en geven advies over welke kleine boeren mogelijk ook kunnen leveren aan Albert Heijn.

1 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Naleving van sociale, economische en politieke mensenrechten is een voorwaarde voor duurzame ontwikkeling. Vanuit deze visie stimuleert ICCO maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Dit doen we door samenwerking met meerdere partijen, door beleidsbeïnvloeding bij bedrijven en overheid en door activiteiten gericht op bewustwording. ICCO werkt hierbij vanuit de internationale, nog in ontwikkeling zijnde, standaard voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (ISO 26000). De kern hiervan is een evenwicht te scheppen tussen *people, planet, profit*. ICCO onderschrijft het pleidooi, van onder meer MVO Nederland, om daar armoedebestrijding (*poverty alleviation*) aan toe te voegen.

ISO 26000

“Social responsibility is the responsibility of an organization for the impacts of its decisions and activities (including services and products) on society and the environment, through transparent and ethical behaviour that:

- is consistent with sustainable development and the welfare of society;
- takes into account the expectations of stakeholders;
- is in compliance with applicable law and consistent with international norms of behaviour; and
- is integrated throughout the organization and practiced in its relationships.”

2 Samenwerking met bedrijven

In de samenwerking met bedrijven is ICCO's primaire vraag of omzet en winst gerealiseerd wordt op een maatschappelijk verantwoorde manier, en niet zozeer of een bedrijf zijn winst inzet voor maatschappelijke doelen. Idealiter is MVO onderdeel van de kernactiviteiten van een bedrijf.

ICCO is ambitieus als het gaat om de verwachte resultaten van samenwerking met bedrijven. Voorop staat dat de inspanningen moeten leiden tot economische zelfstandigheid van kleine producenten, een betere positie van werknemers, vermindering van armoede en een duurzame productiewijze. ICCO handelt altijd vanuit de belangen van de 'zwakke schakels', zodat de rechten van burgers gewaarborgd blijven. Meestal zijn dat kleine landbouwproducenten of werknemers. De positie van vrouwen heeft daarbij extra aandacht, evenals de huishoudens wier directe leef- en werkomgeving worden beïnvloed door de aanwezigheid van het bedrijf.

Met wie? We werken samen met individuele bedrijven (van MKB tot multinationals en hun stichtingen) en met het georganiseerde bedrijfsleven in het Noorden en Zuiden, (zoals brancheorganisaties, netwerken van (vrouwelijke) ondernemers en Kamers van Koophandel). Ook werkt ICCO met social enterprises (vaak kleinere bedrijven die expliciet werken aan armoedebestrijding).

ICCO wil haar ambities vooral realiseren met de voorlopers en volgers op het terrein van duurzaamheid en MVO in hun sector. Onze focus ligt daarbij op die onderde-

Bedrijven kunnen via verschillende ingangen of niveaus een bijdrage leveren aan een wereld zonder armoede en onrecht, elk met hun eigen resultaat. ICCO stimuleert bedrijven om:

1. in bedrijfsvoering, kernactiviteiten en investeringsbeslissingen de positieve effecten op armoedebestrijding en het bevorderen van mensenrechten te laten meewegen en/of;
2. betrokkenheid te tonen door kennis, kunde, ervaring en financiering in te zetten voor ontwikkeling en duurzaam lokaal ondernemerschap en/of;
3. meer bewust te worden over armoedebestrijding en de relatie met maatschappelijk verantwoord ondernemen en daarnaar te gaan handelen.

len, activiteiten en competenties die rechtstreeks invloed hebben op ontwikkelingsprocessen in het Zuiden. Dit vraagt om een innovatieve en proactieve aanpak om best practices te realiseren die navolging kunnen krijgen.

De sector als geheel verbetert daarnaast ook als de minimumlat voor MVO omhoog gaat: als normstelling wordt verscherpt en als achterblijvers worden aangesproken op ongewenst gedrag bij het handhaven van minimumvereisten. Dit creëert het gewenste level playing field voor alle bedrijven. Daarom werkt ICCO ook aan bewustwording, bij voorkeur met het georganiseerde bedrijfsleven, en aan beleidsbeïnvloeding bij bedrijven en overheid.

3 Uitgangspunten voor samenwerking met individuele bedrijven

Weinig bedrijven zullen op alle terreinen volledig duurzaam opereren. ICCO is zich daarvan bewust en kijkt bij een potentiële samenwerking dan ook vooral naar de bereidheid van een bedrijf om duurzaam te ondernemen. Om de kans op succes daarbij te verhogen hanteert ICCO bepaalde uitgangspunten. Deze zijn onderdeel van ICCO's afweging om met een bedrijf samen te werken en het gesprek te voeren over voortgang, gewenste resultaten en positieve of negatieve ontwikkelingen die de samenwerking beïnvloeden:

- **Transparantie, vertrouwen en respect:** openheid en respect voor elkaars perspectieven, doelstellingen en autonomie. Dat betekent onder meer transparantie, vertrouwen, wederkerigheid, een flexibele opstelling, bereidheid om te leren en te investeren in de relatie;
- **Resultaatgericht:** een gezamenlijke langetermijnvisie met heldere en tijdgebonden doelen;
- **Internationale normen:** bedrijven hanteren algemeen aanvaarde internationale normen voor ondernemen en maken zich niet opzettelijk schuldig aan overtreding van internationale verdragen of schendingen van mensenrechten¹;
- **Ketenverantwoordelijkheid en aantoonbaar duurzaam ondernemen:** bedrijven waarmee ICCO samenwerkt op hun kernactiviteiten willen aantoonbaar duurzaam ondernemen en erkennen hun ketenverantwoordelijkheid. Dit betekent onder meer dat ze zich (willen gaan) inzetten voor verbetering van de keten: een eerlijke verdeling van winstmarges in de keten, redelijke prijzen voor kleine producenten, een leefbaar loon voor werknemers, economische zelfstandigheid van lokale actoren en een duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen;
- **Marktconform:** de samenwerking is gestoeld op een marktconforme werkwijze;
- **Gendergelijkheid:** binnen hun invloedssfeer bevorderen bedrijven de gelijkheid tussen mannen en vrouwen; ze nemen maatregelen als hun activiteiten leiden tot grotere genderongelijkheid;
- **Lokale samenwerking:** internationale bedrijven zijn bereid tot samenwerking met lokale actoren. Zij schakelen zoveel mogelijk lokale bedrijven in, zetten zich in voor verbetering van het lokale ondernemingsklimaat en voorkomen dat het lokale bedrijfsleven wordt weggeconcentreerd;
- **Delen benefits:** als tijdens de samenwerking resultaten ontstaan waarvoor intellectuele eigendomsrechten gelden, dan wordt recht gedaan aan het gebruik van kennis, methoden of hulpbronnen van lokale partijen zoals NGO's, bevolkingsgroepen of gemeenschappen. Dat kan zijn in de vorm van een rechtvaardige prijs of een eerlijk aandeel in de ontwikkelde producten of diensten.
- **Ambassadeursschap:** bedrijven waarmee ICCO samenwerkt aan draagvlakversterking en de invulling van betrokkenheid zijn bereid als ambassadeur voor ontwikkelingssamenwerking te fungeren;
- **Afspraken vastleggen:** de samenwerking wordt geformaliseerd en vastgelegd in een overeenkomst. De communicatie over de samenwerking verloopt op basis van een gezamenlijk opgesteld communicatieplan.

¹ Zie o.a. het MVO-referentiekader opgesteld door Nederlandse maatschappelijke organisaties met een inventarisatie van normen, afspraken en operationele aspecten van MVO in internationaal verband; www.mvoplatform.nl

4 Kansen voor de private sector en ICCO

ICCO is actief op drie werkterreinen: Duurzame Rechtvaardige Economische Ontwikkeling, Toegang tot Basisvoorzieningen (zoals water, gezondheidszorg,

onderwijs) en Democratisering en Vredesopbouw. Op al deze werkterreinen ziet ICCO kansen voor samenwerking met het bedrijfsleven.

Nederlandse, internationale en lokale bedrijven kunnen actief bijdragen aan structurele verbetering van de sociaaleconomische positie van kleine producenten, zelfstandigen en werknemers.

Voorbeelden van het verbeteren van de sociaaleconomische positie

- bedrijven verduurzamen hun bedrijfsvoering en hun deel in de keten of sector en betrekken belanghebbenden daarbij;
- bedrijven investeren om te voldoen aan internationale arbeidsnormen en duurzaamheidsstandaarden binnen hun sector;
- via ketensamenwerking nemen bedrijven op faire voorwaarden producten af van kleine producenten, zodat deze toegang krijgen tot lokale en internationale markten;
- bedrijven ontwikkelen betaalbare producten en diensten die de leef- en arbeidsomstandigheden en energievoorziening van arme producenten en consumenten verbeteren;
- bedrijven trainen lokale producenten, organisaties en bedrijfjes in versterking van hun bedrijfsvoering of in het voldoen aan internationale kwaliteitsnormen;
- bedrijven adviseren bij de introductie van verbeterde technieken en processen om de opbrengst van kleine producenten te vergroten;
- bedrijven werken mee aan certificering, beleid en normstelling om de positie van kleine producenten in de internationale markten te versterken;
- bedrijven meten hun CO₂-uitstoot, verminderen, veranderen en compenseren deze.

Lokale en internationale bedrijven kunnen via hun bedrijfsvoering en investeringsbeslissingen ook bijdragen aan het recht van armen op basisvoorzieningen als water, gezondheidszorg, voedselzekerheid en onderwijs en aan de bestrijding van hiv/aids.

Voorbeelden van bevorderen van toegang tot basisvoorzieningen

- werkgevers zorgen voor een gezonde werkplek, een HIV/Aidsbeleid en een bedrijfsgezondheidsdienst. Zo nodig is de medische zorg ook toegankelijk voor familieleden van werknemers of lokale bewoners;
- bedrijven scholen lokaal personeel, bieden stageplaatsen en werken samen met beroepsopleidingen;
- bedrijven meten hun impact op de zoetwatervoorraad in de regio en zorgen ervoor dat er voldoende beschikbaar blijft voor de lokale bevolking;
- bedrijven investeren in innovatieve businessmodellen die de toegang tot basisvoorzieningen voor mensen vergroten.

Door verantwoord gedrag (accountability) kunnen bedrijven bijdragen aan de naleving van universele mensenrechten, internationale verdragen en rechtspraak. Dit draagt bij aan een democratische en veilige samenleving.

Voorbeelden van het naleven van mensenrechten & wetgeving en ondernemen in fragiele staten

- goed overleg tussen overheden, lokale producenten, NGO's en het bedrijfsleven bevordert een gunstig, fair en consequent ondernemersklimaat;
- in situaties waar overheden geen controle uitoefenen op het naleven van nationale wetgeving of internationale verdragen niet hebben ondertekend, kunnen bedrijven zelfstandig besluiten deze wel te implementeren;
- ondernemen in conflictgebieden is cruciaal voor de wederopbouw van die gebieden, maar het is ook complex, vanwege mogelijke spanningen, geweld of wetteloosheid. Bedrijven kunnen met ICCO en lokale partners in dialoog treden om mogelijkheden te verkennen en bijkomende problemen op te lossen;
- bedrijven zijn cruciaal voor de afschaffing van kinderarbeid middels het waarborgen van arbeidsrechten en fatsoenlijk werk voor ouders en het stimuleren van (vak-)onderwijs voor jongeren en kinderen. Bedrijven kunnen daarin samenwerken met ICCO en haar lokale partners.

5 Wat biedt ICCO?

Als **strategisch financier** verstrekt ICCO subsidies, participaties, leningen of garanties binnen samenwerkingsverbanden met bedrijven die expliciet tot doel hebben bij te dragen aan armoedebestrijding. Dit gebeurt op marktconforme voorwaarden om verstoring van de markt te voorkomen. Subsidies zijn niet bedoeld voor reguliere bedrijfsactiviteiten.

Als **makelaar** met een groot netwerk in meer dan vijftig landen brengt ICCO contacten tot stand tussen spelers in de keten, supportorganisaties, maatschappelijke organisaties en overheden. ICCO heeft onder andere expertise in biologische en fair trade katoen, tropisch fruit en groenten, en hout- en bosproducten. ICCO is tevens een 'fair broker' in CO₂-rechten (Carbon Credits) via het Fair Carbon Fund.

Als **capaciteitsontwikkelaar** werkt ICCO aan organisatorische en institutionele versterking van lokale (producenten-)organisaties, microkredietinstellingen, coöperaties en social enterprises. ICCO werkt tevens aan verbetering van arbeidsomstandigheden van werk-

nemers door uitwisselingen en beroepsgerichte trainingen, verbeterprogramma's, netwerken en onderzoek.

Via **communicatie en lobby** bevordert ICCO marktontwikkeling voor fair trade, eerlijke concurrentie voor kleine producenten en goede internationale handelsvoorwaarden. ICCO deelt hierbij graag successen, zeker ook die worden gerealiseerd in de samenwerking met bedrijven.

Via **Impulsis** werkt ICCO aan bewustwording bij ondernemers en bedrijven in Nederland voor ontwikkelings-samenwerking en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Impulsis heeft een uitgebreid bedrijfnetwerk. Bedrijven waarmee ICCO samenwerkt hebben de mogelijkheid deel te nemen aan evenementen en workshops die ICCO/Impulsis voor dit netwerk organiseert.

ICCO's alliantiepartner **Share People** brengt Nederlandse bedrijven en hun werknemers in contact met het MKB in ontwikkelingslanden om te komen tot wederzijdse competentieversterking en managementontwikkeling.

Tenslotte

ICCO houdt uiteraard haar verantwoordelijkheid als maatschappelijke organisatie. Als de samenwerking tot stand is gekomen en een bedrijf raakt in opspraak, dan zal ICCO daarover het gesprek aangaan en eventueel de zaak nader onderzoeken. ICCO doet dit in nauwe samenspraak met zuidelijke partners die de lokale context het best kunnen beoordelen.

Tenslotte, ook ICCO zelf wil duurzaam en maatschappelijk verantwoord werken. Daarom ontwikkelt ICCO een intern MVO-beleid en een 'Code of Conduct en principes voor goed donorschap'. Dit *Position Paper* over de samenwerking met het bedrijfsleven is hierop een aanvulling.

Partner van
ondernemende mensen

Postbus 8190
3503 RD Utrecht
T + 31 30 692 7979
F + 31 30 692 5614
E bedrijven@icco.nl
I www.icco.nl